

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 19. 5. 2014
čj. UKZUZ 037738/2014

Zpráva č. 8 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 12.5. - 18.5.2014

1. Počasí

Ve sledovaném týdnu bylo proměnlivé počasí, ochladilo se a dostavily se srážky, zpočátku jen lokální přeháňky, v závěru období (17.5. a 18.5.) zataženo s vytrvalým deštěm. Převážně bylo oblačno a přechodně větrno. Ranní teploty byly okolo 3 až 7 °C a denní teploty se pohybovaly mezi 11 a 16 °C. Sledované období mělo chladnější ráz počasí.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Díky počasí je v půdě už dostatek vláhy pro růst plodin. Chladno a déšť podpořil výskyt chorob v porostech, ale naopak došlo k snížení výskytu škůdců na plodinách. V ovocných sadech se pozastavil nálet obalečů. Na polích pokračuje vzcházení kukuřic a brambor. Ozimé ječmeny jsou většinou ve fázi metání, místy i počátek květu, ozimé řepky odkvétají. Probíhají první seče pícnin na senáž.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 37 – 43, objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý až klas (lata) se ve stéble posunuje vzhůru, pochva praporcového listu začíná duřet)

V okrese Rokycany (Přívětice a Volduchy, 16.5.) byl pozorován střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**. Slabý výskyt sledován v okrese Klatovy (Svrčovec, 13.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** zjištěn v okrese Domažlice (Hřichovice, 15.5.) a Rokycany (Volduchy, 16.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Jestliže se při hodnocení zjistí ohniskové napadení, polovina míst odběru vzorků se volí v ohniscích napadení. V RF 51 se hodnotí napadení rostlin (odnoží), v RF 65 napadení listů a v RF 75 – 85 napadení klasů.

Ošetření se doporučuje v RF 51 při napadení 5 – 25 % odnoží, v RF 65 při napadení 25 – 50 % listů a v RF 75 – 85 při napadení 10 – 25 % klasů.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** zaznamenán v okrese Klatovy (Svrčovec, 13.5.) a Plzeň - jih (Štáhlavy, 15.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků (na 10 v porostu míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 51 – 61, počátek metání: špička klasu (laty) vystupuje z pochvy nebo ji proráží bočně až počátek květu: prvé prašníky viditelné)

V okrese Karlovy Vary (Mořičov, 12.5.) byl sledován silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**. Střední výskyt hlášen z okresu Plzeň – jih (Štáhlavy, 15.5.) a slabý výskyt pozorován v okrese Cheb (Loužek, 13.5.) a Klatovy (Klatovy, 16.5.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** zaznamenán v okrese Domažlice (Domažlice, 14.5.) a Plzeň – sever (Křimice, 15.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

V okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 15.5.) zjištěn slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech.

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN JARNÍ (RF 23 – 33, třetí odnož viditelná až fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka)

První a zároveň silný výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** pozorován v okrese Plzeň – sever (Křimice, 15.5.). Slabý výskyt byl hlášen z okresu Plzeň – jih (Štáhlavy, 15.5.).

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Domažlice (Milavče, 14.5.) zaznamenán silný výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**. Střední výskyt zjištěn v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 12.5.) a Cheb (Hrzín u Nového Kostela, 12.5.) a slabý výskyt byl sledován v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 15.5.) a Rokycany (Břasy, 16.5.).

Zjišťování výskytu **sít'ovité skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** pozorován v okrese Domažlice (Milavče, 14.5.) a poté v okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 15.5.), Rokycany (Břasy, 16.5.) a Klatovy (Klatovy, 16.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 25 se hodnotí napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** zaznamenán v okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 15.5.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

V okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 15.5.) bylo zjištěno plošné poškození rytím **prasete divokého (*Sus scrofa*)**.

KUKUŘICE (RF 09, vzcházení: koleoptile proniká nad povrch půdy)

Silné poškození vzcházejícího porostu rytím **prasete divokého (*Sus scrofa*)** bylo hlášeno z okresu Domažlice (Hříchovice, 15.5.).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 19 – 59, 9 a více listů vyvinuto, nebo 9 a více úponků vyvinuto až prvé korunní plátky viditelné, květy stále zavřené)

První a zároveň střední výskyt **plísňě hrachu (*Peronospora pisi*)** byl sledován v okrese Plzeň - sever (Vochoň, 15.5.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 50 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 65 – 69, plný květ: asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají až konec květu)

V okrese Plzeň - jih (Štáhlavy, 15.5.) pozorován slabý výskyt **plísně zelné (Peronospora parasitica)**.

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, na nichž se zjišťují příznaky napadení na listech a listenech. Prahem škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochranou je likvidace sklizňových zbytků. Byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

První slabý výskyt larev **bejlomorky kapustové (Dasyneura brassicae)** byl zaznamenán v okrese Klatovy (Soustov, 13.5.). Střední výskyt dospělců a larev hlášen z okresu Domažlice (Domažlice, 14.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

V okrese Plzeň - sever (Vochoz, 13.5.) sledován slabý výskyt poškození od **pílatky řepkové (Athalia rosae)**.

V období druhé poloviny květu se zjišťuje počet poškozených rostlin. Prahem škodlivosti je 5 až 10 % poškozených rostlin.

Ochrana se provádí na podzim a před květem, obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu.

Střední výskyt dospělců **krytonosce šešulového (Ceutorhynchus assimilis)** zjištěn v okrese Domažlice (Domažlice, 14.5.). Slabý výskyt pozorován v okrese Klatovy (Soustov, 13.5.) a Plzeň – sever (Vochoz, 15.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 24 - 35, fáze 3. a 4. pravého listu až fáze růžice)

Ve sledovaném období nebyly v porostech máku setého hlášeny žádné výskyty škodlivých organismů a poruch.

SLUNEČNICE (RF 14, 4 listy (2. pár listů))

Poškození chladem bylo zjištěno v okrese Plzeň – sever (Bítov u Přehýšova, 15.5.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 69 - 71, konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm až velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

V okrese Tachov (Velké Dvorce, 12.5.) byl zaznamenán střední výskyt **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** ve feromonových lapácích. Slabý výskyt byl sledován v okrese Rokycany (Němčovice, 13.5. a 16.5.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 13.5.).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 72, velikost plodu do 20 mm)

Slabé výskyty dospělců **obaleče východního (Cydia molesta)** a **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** byly pozorovány ve feromonových lapácích v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 13.5. a 16.5.).

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Klatovy (Horažďovice, 14.5.) byl poprvé ve světelném lapači zachycen **kovolessklec gama (Autographa gamma)**. Na stejném místě byla dne 13.5. zachycena **osenice černé c (Xestia c-nigrum)**. **Osenice vykřičníková (Agrotis exclamatoris)** byla zachycena ve světelném lapači v okrese Rokycany (Volduchy, 9.5. a 11.5.), Cheb (Střížov, 11.5.) a Klatovy (Horažďovice, 12.5. a 15.5.).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová